

ÎNTELEGHEREA SITUAȚIEI OPERAȚIONALE – VARIABLELE MEDIULUI DE OPERARE ȘI INFLUENȚELE DIRECTE ȘI POTENȚIALE DINTRE ACESTEA

*UNDERSTANDING THE SITUATION – OPERATIONAL VARIABLES
AND THE DIRECT AND POTENTIAL INFLUENCES BETWEEN THEM*

*COMPRÉHENSION DE LA SITUATION OPÉRATIONNELLE –
LES VARIABLES DE L'ENVIRONNEMENT OPÉRATIONNEL
ET LES INFLUENCES DIRECTES ET POTENTIELLES ENTRE ELLES*

Mr.drd. Dumitru GEORGESCU*

Conflictele dintre diferiți actori statali sau nonstatali care își urmăresc interesele rămân o constantă a mediului geopolitic regional și global. În acest context, instrumentul militar al puterii naționale este mai relevant decât oricând. Numitorul comun al dezvoltării coerente și aplicării eficiente a acestui instrument este înțelegerea mediului de operare și a situațiilor complexe, dinamice și volatile din zonele de interes. Variabilele mediului de operare reprezintă un instrument conceptual, utilizat pentru a simplifica complexitatea situației. Înțelegerea legăturilor dintre aceste variabile, directe sau potențiale, potențează aplicarea instrumentului militar de putere în moduri creative și eficiente.

Conflicts between different state or non-state actors that pursue their own interests are a constant of the geopolitical regional and global environment. In this context, the military instrument of national power is more relevant than ever. The common denominator of coherent development and effective application of this instrument is the understanding of the operational environment and of the complex dynamic and volatile situations of the areas of interest. The operational variables represent a conceptual tool used to achieve it. Understanding the connections between these variables – direct or potential – facilitates the application of the military instrument of power in creative and effective ways.

Les conflits entre les différents acteurs étatiques ou non étatiques poursuivant leurs propres intérêts restent une constante de l'environnement géopolitique régional et mondial. Dans ce contexte, l'instrument militaire du pouvoir national est plus pertinent que jamais. Le point commun entre le développement cohérent et la mise en œuvre efficace de cet instrument est la compréhension de l'environnement opérationnel et des situations complexes, dynamiques et volatiles dans les domaines d'intérêt. Les variables de l'environnement opérationnel sont un instrument conceptuel utilisé pour simplifier la complexité de la situation. La compréhension des rapports entre ces variables, directs ou potentiels, peut augmenter de manière créative et efficace l'utilisation de l'instrument militaire du pouvoir.

Cuvinte-cheie: înțelegerea situației operaționale; PMESII; variabile operaționale; mediu de operare.

Keywords: situation understanding; PMESII; operational variables; operational environment.

Mots-clés: la compréhension de la situation opérationnelle; PMESII; variables opérationnelles; environnement opérationnel.

Istoria recentă relevă faptul că, între actori statali sau nonstatali, vor exista confruntări și conflicte. Aceste conflicte sunt și vor rămâne o constantă a

mediului geopolitic regional și global. Competiția pentru resurse, care par să devină insuficiente, în contextul unei evoluții tehnice și tehnologice fără precedent, dorințele din ce în ce mai pronunțate de afirmare a dominației, precum și ritmul extraordinar de rapid al societății contemporane determină fricțiuni între diferite grupuri sociale.

***Ministerul Apărării Naționale**

e-mail: dumitru.i.georgescu@gmail.com

Institutul Heidelberg pentru Studiul Conflictelor Internaționale realizează o cercetare cantitativă a conflictelor și realizează clasificarea acestora după diferite criterii. Astfel, potrivit acestui institut, conflictele sunt clasificate după nivelul de violență (violente și nonviolente) și după clasa de intensitate (redușă, medie, ridicată). Nivelul de violență este determinat pe baza unei metodologii care are în vedere mijloacele de generare a violenței (categoriile de armament și personal implicat) și consecințele acestor violențe (victime, refugiați, distrugerii)¹. În acest cadru, institutul publică buletine anuale referitoare la conflictele politice, furnizând date despre numărul și localizarea acestora. Agregarea datelor furnizate de acest institut, pentru ultimii cinci ani, demonstrează un nivel constant al numărului conflictelor de intensitate medie și ridicată. Același lucru este valabil și pentru conflictele violente, dar și pentru numărul total al conflictelor, conform datelor reprezentate în Figura 1.

Puterea de luptă reprezintă un concept care descrie eficacitatea operațională a forțelor armate sau a oricărei componente a acestora³.

Acest concept reprezintă rezultanta capacității forțelor armate de a înțelege mediul de operare și a determinării, respectiv capacității acestora de a acționa decisiv. Conform doctrinei NATO, aceasta are trei componente: componenta conceptuală, componenta morală și componenta fizică. Niciuna dintre aceste componente nu este mai importantă decât cealaltă; acestea se suprapun și se susțin reciproc⁴.

Componenta conceptuală a puterii de luptă se bazează pe modul în care este dezvoltată și aplicată doctrina. Dezvoltarea și aplicarea doctrinei (principii fundamentale care ghidează acțiunile forțelor armate, în scopul îndeplinirii obiectivelor acestora) sunt procese intelectuale. Acestea au implicații asupra componentei morale și fizice a puterii de luptă.

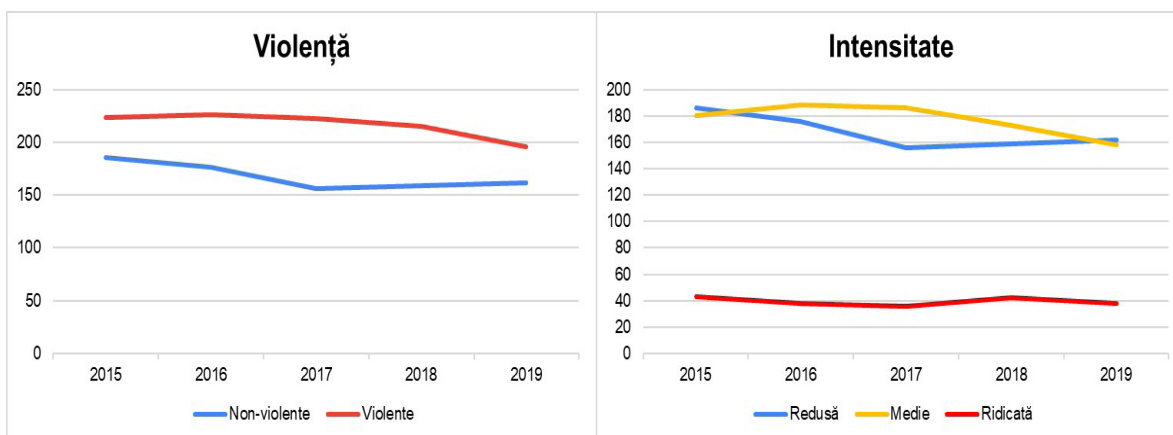

Figura 1 Numărul conflictelor la nivel global, în perioada 2015-2019²

Datele din Figura 1 evidențiază faptul că instrumentul militar al puterii naționale este și rămâne mai relevant ca oricând în promovarea intereselor naționale. Indiferent dacă aceste interese sunt amenințate direct de alți actori cu intenții divergente, sau indirect prin crearea unor crize care generează instabilitate, capacitatea acestui instrument de a acționa eficient este critică pentru obținerea rezultatelor dorite.

Înțelegerea situației operaționale – precondiție a succesului operațional

Capacitatea instrumentului militar de a răspunde cerințelor decidentului politic este reprezentată de puterea de luptă a forțelor armate.

Componenta morală a puterii de luptă are în vedere natura umană a entităților militare. Moralul resursei umane este un factor determinant și asigură continuitatea manifestării componentelor fizică și doctrinară, în condițiile de privațiune și de fricțiune specifice conflictului.

Componenta fizică asigură mijloacele necesare desfășurării operațiilor. Ea este constituită din personalul, echipamentul, instruirea și resursele adecvate mediului de operare și obiectivelor stabilite.

Analizând aceste componente ale puterii de luptă, se poate determina faptul că înțelegerea mediului de operare modelează fiecare componentă în parte și în ansamblu, influențează puterea de luptă. Doctrina

dezvoltată fără să țină cont de mediul de operare, de particularitățile și de provocările acestuia nu va putea asigura cadrul conceptual necesar succesului operațiilor. Dezvoltarea unor capacități, în cadrul componentei fizice, neadaptate cerințelor mediului de operare, va determina dificultăți majore pe timpul planificării și conducerii operațiilor.

Ca urmare a dificultăților de adaptare a componentei fizice, a lipsei unui cadru doctrinar adecvat, moralul personalului și încrederea lui în lideri vor suferi. Toate aceste componente ale puterii de luptă depind de înțelegerea mediului de operare și a situațiilor complexe, dinamice și volatile.

Înțelegerea mediului de operare nu influențează doar puterea de luptă a forțelor armate și a componentelor acestora, ca parametru general care caracterizează eficacitatea instrumentului militar al unui stat, la un moment dat. Înțelegerea mediului de operare la nivelul forțelor armate ale unui stat, dezvoltarea unui cadru doctrinar coerent și adaptat acestuia, generarea unor capacități în concordanță și un moral ridicat al resursei umane nu garantează succesul acțiunilor grupărilor de forțe de orice nivel, constituite pentru ducerea la îndeplinire a mandatelor organismelor internaționale abilitate sau ale decidenților politici naționali. Desfășurarea operațiilor este semnificativ influențată de componenta de planificare, care determină etapele subsecvente, de pregătire a forței și de executare.

Prima etapă în procesul sistematic de planificare conceptuală a unei operații îl reprezintă determinarea unei abordări operaționale. Această etapă presupune desfășurarea următoarelor activități: înțelegerea situației curente, înțelegerea stării finale dorite, formularea problemei, dezvoltarea unei abordări operaționale și elaborarea unui plan⁵. Astfel, înțelegerea situației operaționale – privită ca un cumul de condiții, circumstanțe și influențe – dintr-o anumită zonă de interes este originea oricărui proces de planificare. Înțelegerea eronată va invalida întregul proces de planificare.

Mediul de operare contemporan – spațiu multidimensional

Atât din punctul de vedere al procesului de consolidare a puterii de luptă a forțelor armate, cât și din punctul de vedere al operațiilor grupărilor de forțe de orice nivel, înțelegerea situației este critică în obținerea succesului. Primul pas pentru

înțelegerea situației îl reprezintă identificarea componentelor și caracteristicilor mediului de operare. Acesta este constituit din mai multe componente multidimensionale.

Mediul de operare poate fi privit ca un spațiu multidimensional în care operează diferiți actori. Acesta are o componentă fizică multidimensională, o componentă informațională multidimensională și o componentă reprezentată de spectrul electromagnetic⁶.

Componenta fizică este cea mai evidentă și familiară dintre componentele mediului de operare. Aceasta are în vedere zona de operații, zona de influență asociată, dar și zona de interes, privite prin dimensiunile relevante pentru desfășurarea operațiilor – terestră, maritimă, aeriană și spațială. Importanța înțelegerii aspectelor subsecvente acestei componente este absolut necesară, dar nu și suficientă, în special în contextul naturii foarte complexe a operațiilor desfășurate de forțele armate în perioadele recente.

Componenta informațională a mediului de operare este reprezentată de entitățile care culeg, procesează, stochează și diseminează informații. Această componentă este constituită din trei dimensiuni, aflate în strânsă legătură: dimensiunea fizică, dimensiunea cognitivă și dimensiunea informațională propriu-zisă.

Dimensiunea fizică este partea tangibilă, concretă a componentei informaționale a mediului de operare. Această dimensiune oferă o perspectivă asupra caracteristicilor naturale sau artificiale ale mediului și asupra modului în care acestea restricționează sau constrâng populația și sistemele informaționale. Aspectele fizice determină modul în care se realizează schimbul de informații în mediul de operare. Acest mod în care se realizează schimbul de informații reprezintă subiectul dimensiunii informaționale propriu-zise. Periodicitatea, platformele și canalele care caracterizează circulația informației reprezintă subiecte de interes, în cadrul dimensiunii informaționale.

Un rol important în înțelegerea aspectelor care determină și caracterizează modul în care informația circulă îl are spațiul cibernetic. Acest spațiu se suprapune dimensiunilor fizică și informațională propriu-zisă.

Componenta informațională nu ar fi utilă fără dimensiunea sa cognitivă. Aceasta vizează efectele pe care informația propagată le are asupra

comportamentelor actorilor din mediul de operare. Perspectiva oferită de aceasta asigură oportunitatea înțelegerii acțiunilor prezente ale actorilor relevanți, dar și anticiparea potențialelor reacții ale acestora.

Mediul de operare nu ar fi complet fără componenta reprezentată de spectrul electromagnetic. În cadrul acestei componente, sunt relevante benzile de frecvență și frecvențele asociate cu paleta extrem de extinsă de sisteme folosite de actorii militari și nonmilitari din zilele noastre – radio, radar, laser, electronoptice, infraroșu, sisteme nonletale care folosesc direcționarea energiei electromagnetice⁷.

Așa după cum rezultă din componentele multidimensionale ale mediului de operare, în cadrul acestuia acționează diferiți actori. Aceștia interacționează și își adaptează acțiunile, pe baza obiectivelor pe care le urmăresc și a propriei percepții asupra mediului. Pentru a facilita înțelegerea situației din spațiul de interes, în cadrul procesului operațiilor este adoptată o perspectivă sistemică. Această perspectivă presupune înțelegerea relațiilor și interdependențelor dintre sistemele relevante pentru planificarea, pregătirea și desfășurarea operațiilor⁸.

În cadrul efortului de înțelegere a situației dintr-un anumit spațiu de interes, fiecare dintre sistemele relevante, care pot influența operațiile, poate fi caracterizat de o stare și de relațiile pe care acesta le are cu celelalte sisteme. Starea sistemului reprezintă o evaluare a capacității acestuia de a-și exercita funcțiile sale. Relațiile care caracterizează sistemul reprezintă modul în care acesta acționează cu celelalte sisteme din mediu, pentru a-și exercita funcțiile sale. Toate aceste sisteme, caracterizate de stări și relații, determină o complexitate deosebită a mediului de operare. Interacțiunile dintre respectivele sisteme, modul în care acestea se adaptează la diferitele schimbări din mediu, pe baza percepției pe care fiecare o are asupra acestuia, determină caracterul dinamic și adaptativ al mediului de operare.

Variabilele mediului de operare și influențele dintre acestea – factori determinanți ai eficacității și eficienței operaționale

Pentru rezolvarea problemei dificile a înțelegerii mediului de operare, comandanții și statele majore folosesc un set de domenii de interes sau variabile ale mediului de operare. Aceste domenii permit

analiza sistematică a situației existente și asigură concentrarea și consecvența activității statelor majore ale entităților militare, indiferent de zona de interes sau de tipul de operație. Forțele armate din NATO au abordări similare privind aceste variabile și au în comun un set de șase astfel de domenii de interes – politic, militar, economic, social, infrastructură și informațional.

Variabilele mediului de operare sunt utilizate pentru a grupa în categorii sistemele relevante. Conceptual, acestea pot fi privite ca niște planuri, care secționează mediul de operare și extrag șase colecții de sisteme, conform reprezentării din Figura 2.

Variabilele mediului de operare cuprind diferite sisteme, precum:

- *politic* (P): entități prioritare civile, constituite formal sau informal, care exercită autoritate în diferite zone sau medii prin aplicarea diferitelor forme de putere sau de influență politică. Mediul de operare poate fi caracterizat în regimuri politice totalitare, autoritare sau democrații emergente. Sistemele din cadrul acestei variabile pot fi partide politice, reprezentanți aleși, triburi, grupuri etnice;

- *militar* (M): capacități militare, de securitate sau paramilitare și infrastructura utilizată de acestea pentru îndeplinirea obiectivelor. Sistemele din cadrul acestei variabile pot fi reprezentate de forțe armate, de forțe de securitate, de miliții locale, de forțe paramilitare;

- *economic* (E): entități și infrastructură destinată producției, distribuției, vânzării de bunuri și servicii, distribuției veniturilor, import-export, corupție. Standardele reduse de viață pot reprezenta cauza tensiunilor și instabilității din zona de operații, iar imaginea corectă asupra acestei variabile are potențialul de a facilita îndeplinirea obiectivelor militare din cadrul operațiilor;

- *social* (S): instituții sau grupări care asigură manifestarea plenară a indivizilor și care permit îndeplinirea așteptărilor și obiectivelor acestora. Sistemele acestei variabile sunt reprezentate de religie, de structura societății, de sistemul juridic. Fragmentarea pe criterii sociale a zonei de operații poate determina efecte diferite, în cazul unor acțiuni similare, și deci, poate impune necesitatea adaptării acestora, în funcție de particularitățile acestei variabile;

- *infrastructură* (I): facilități, servicii și sisteme care asigură serviciile de bază (căi de comunicație,

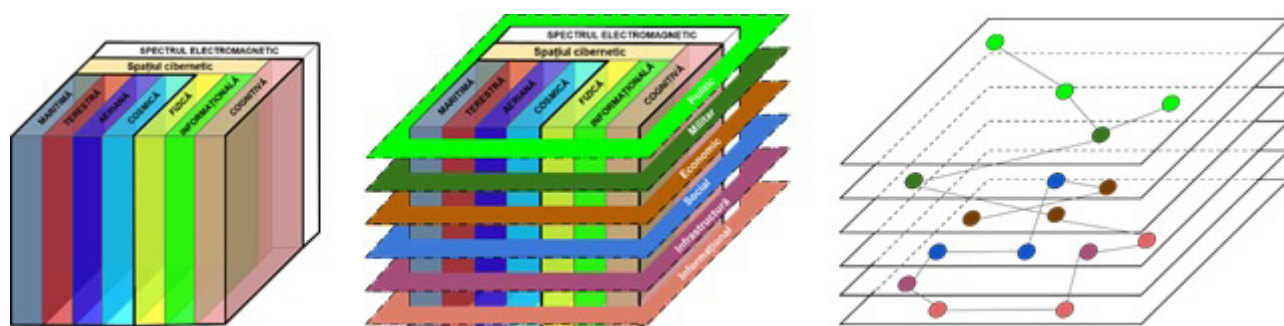
școli, spitale, rețele electrice, de apă potabilă, canalizare, irigații). Lipsa accesului la servicii de bază determină tensiuni în zona de operații și afectează percepția populației asupra forțelor sau autorităților legitime;

- *informațional* (I): infrastructură, entități și componente care colectează, procesează, stochează, transmit și diseminează informații. Sistemele din cadrul acestei variabile sunt reprezentate de posturi de televiziune, de radio, rețele de telefonie mobilă. Aceste sisteme reprezintă vectori de influență ai opiniei publice la nivel local, regional și chiar global. Utilizarea acestor sisteme pentru atingerea obiectivelor tactice nu poate fi neglijată⁹.

pentru îndeplinirea obiectivelor dorite, precum și dezvoltarea variantelor și alternativelor.

Modificarea stării sau a comportamentului unui sistem se poate realiza prin acțiuni asupra sa sau asupra sistemelor cu care relaționează. De cele mai multe ori, percepția acțiunilor directe este corectă și imediată, astfel declanșează o reacție oportună, din punct de vedere operațional și temporal. Sistemele țintă se adaptează, astfel, rapid, iar efectele propuse se pot realiza într-un timp mai îndelungat sau consumând resurse mai multe.

Pentru a eficientiza procesul operațiilor, în cadrul limitărilor din ce în ce mai semnificative privind întrebuințarea forțelor armate, este

a) Mediul de operare

b) Variabilele mediului de operare

c) Sistemele relevante din cadrul variabilelor mediului de operare

Figura 2 Conceptualizarea înțelegerii situației

Sistemele care acționează în multiplele componente și dimensiuni ale mediului de operare pot fi grupate prin intermediul acestor variabile ale mediului de operare. Relațiile dintre aceste sisteme se pot manifesta atât între sisteme din cadrul aceleiași variabile (plan), cât și între sisteme aflate în planuri diferite. Pentru exemplificare, considerăm că, în cadrul variabilelor PMESII, a fost identificat un număr de 29 de sisteme relevante, caracterizate de relațiile dintre ele, evidențiate în Figura 3-a, (sistemele relevante din cadrul variabilei *Infrastructură* au fost notate cu N, pentru a evita suprapunerea notației cu cele din variabila *Informațional*, notate cu I). Relațiile dintre sisteme implică existența unor influențe între acestea.

Aceste influențe se manifestă în cadrul aceleiași variabile a mediului de operare, dar și între variabile. Identificarea influențelor dintre variabile prezintă un interes deosebit pentru procesul operațiilor, deoarece acestea influențează natura abordării operaționale, operațiile și capacitățile necesare

necesară folosirea influențelor dintre variabilele mediului de operare. Aceste influențe pot fi directe sau potențiale.

Influențele directe sunt reprezentate de modul în care relațiile imediate dintre sistemele aparținând planurilor PMESII se manifestă, la acțiunea asupra unui sistem.

Pentru sistemele relevante, prezentate în Figura 3-a, se pot observa relații directe între variabila P și celelalte (MESII), prin intermediul sistemului P5, care se află în relații cu sistemele M3, E3, S1, S2, N2, I4, respectiv prin intermediul sistemelor P3, aflate în relație cu M1 și P4, aflate în relație cu I1. Identificând corect natura și parametrii relațiilor dintre aceste sisteme, se pot determina condițiile și circumstanțele care asigură manifestarea influențelor dintre variabile. Astfel, dacă se acționează adecvat asupra sistemului P5, din cadrul variabilei P, se poate obține modificarea comportamentului și chiar a stării sistemelor M3 sau I4, fără o acțiune directă asupra acestora.

Deci, influențând controlat și direcționat sistemele din cadrul unei variabile a mediului de operare, se obțin efecte în cadrul celorlalte variabile.

De exemplu, asigurând cadrul de desfășurare a unor alegeri democratice, al căror rezultat reflectă legitim opțiunea populației din zonă, exprimată prin susținerea sistemului politic P5, se va asigura influențarea forțelor locale de securitate M3 și a postului local de televiziune I4, iar acestea vor contribui la realizarea și menținerea stabilității locale.

Această abordare indirectă, care fie conduce direct la obținerea efectelor dorite, fie creează condițiile desfășurării unor acțiuni directe, de amploare redusă, reprezintă, de regulă, o variantă mai eficientă. Percepția corectă a acțiunii este mai dificil de realizat, ca urmare a unui nivel mai redus de atribuire și a unei intensități mai scăzute.

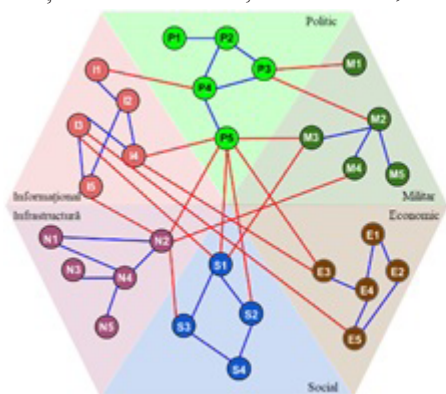
Influențele potențiale au în vedere interpunerea unei alte variabile între planul în care se desfășoară acțiuni și planul în care se urmărește obținerea efectelor. Folosind situația reprezentată în Figura 3-a, se pot obține efecte asupra sistemelor din planul S, prin acțiuni sincronizate asupra sistemelor M4 și E5. În condiții adecvate, acționând asupra

poate repune în funcțiune stația de filtrare a apei N2, asigurând, astfel, accesul la apă potabilă și la locuri de muncă pentru populația dintr-un oraș – S3. Identificarea influențelor potențiale dintre diferitele sisteme relevante este utilă și pentru anticiparea reacțiilor acestora în diferite situații.

Astfel, variantele și alternativele, precum și punctele de decizie cu cerințele informaționale asociate sunt mult mai ușor de dezvoltat și de identificat. Aceste influențe potențiale facilitează aplicarea creativă a puterii de luptă și valorificarea rapidă a oportunităților, oferite de mediul de operare.

Pentru a transpune din plan conceptual în concret aceste influențe între variabilele mediului de operare, este necesară utilizarea unor diagrame. Acestea sunt utile pentru conștientizarea oportunităților operaționale. Sistemele tampon, care pot fi utilizate pentru influențarea, respectiv propagarea efectelor către sistemele țintă, se pot identifica prin existența unei cuantificări a aspectelor cantitative și calitative, care definesc fiecare relație dintre sisteme.

Diagrama influențelor directe dintre variabilele mediului de operare este prezentată în Figura 3-b. Influențele potențiale dintre variabilele mediului

a) Sistemele relevante PMESII

P	X					
M	3	X				
E	1	0	X			
S	2	1	0	X		
I	1	2	0	1	X	
I	2	0	2	1	1	X
	P	M	E	S	I	I

b) Influențe directe

P	X					
M	2	X				
E	1	1	X			
S	2	3	3	X		
I	0	1	1	2	X	
I	3	3	1	3	1	X
	P	M	E	S	I	I

c) Influențe potențiale

Figura 3 Influențele directe și potențiale dintre variabilele mediului de operare¹⁰

sistemului M4, se pot genera efecte de ordin secundar asupra S3, propagate prin intermediul N2. Similar, acționând asupra sistemului E5, se pot realiza schimbări ale comportamentului S1, prin intermediul I3.

În acest context, asigurând condițiile minime de securitate și de stabilitate necesare, prin implicarea, instruirea și dotarea forțelor de securitate M4, se

de operare sunt reprezentate în Figura 3-c. Aceste diagrame prezintă modul în care pot fi exprimate cantitativ influențele directe și potențiale dintre variabilele mediului de operare.

Înțelegerea modului în care aceste influențe între variabilele mediului de operare se manifestă permite eficientizarea procesului operațiilor, deoarece facilitează:

- identificarea corectă a cauzelor condițiilor, considerate inacceptabile, care determină necesitatea operației;
- identificarea efectelor care trebuie realizate, pentru schimbarea comportamentului sistemelor către starea finală dorită;
- identificarea celor mai eficiente modalități de realizare a efectelor dorite (acțiuni, forțe și resurse);
- anticiparea modului în care sistemele vor reacționa la diferite schimbări, percepute în mediu.

Concluzii

Indiferent de zona de interes, de tipul operației sau de forțele și mijloacele avute la dispoziție, înțelegerea situației a fost, este și va rămâne un factor determinant al succesului. Capacitatea de a vizualiza mediul de operare prin prisma variabilelor sale, identificarea și estimarea cât mai apropiată de realitate a influențelor dintre acestea facilitează aplicarea întregii puteri de luptă a forțelor armate sau a grupărilor de forțe, generate de acestea.

Abordările operaționale care stau la baza planificării, pregătirii și executării operațiilor în mediul de operare contemporan nu pot viza doar eficacitatea operațională. Acestea trebuie să urmărească și eficiența operațională prin generarea unor efecte sinergice, care urmăresc reducerea costurilor operaționale.

Proporția optimă dintre acțiunile directe și cele indirecte, dintre angajarea mijloacelor letale și nonletale, precum și capacitatea de a acționa sub pragul de detecție al sistemelor adverse pot face diferența în mediul de operare contemporan. Creativitatea operațională, valorificarea rapidă și adecvată a oportunităților sunt indicatori ai unei conduceri militare progresiste, care nu respinge ambiguitatea mediului contemporan, ci o acceptă și o transformă într-un avantaj.

Indiferent de evoluția fenomenului militar, de influențele tehnologiei și de viteza de circulație a informației, înțelegerea situației va fi o condiție necesară pentru atingerea stării finale dorite.

NOTE:

1 <https://hiik.de/hiik/methodology/?lang=en>, accesat la 01.05.2020.

2 Realizat prin agregarea datelor din materialele disponibile la <https://hiik.de/conflict-barometer/bisherige-ausgaben/?lang=en>, accesat la 01.05.2020.

3 [Land Warfare Development Centre], UK, *Army Doctrine Publication Land Operations*, 2017, p. 3-1.

4 [North Atlantic Treaty Organization], NATO, *Allied Joint Publication 01, AJP-01, Allied Joint Doctrine*, 2017, pp. 1-16, 1-17.

5 [Department of the Army], USA, *Army Doctrine Publication No. 5-0, ADP 5-0, The Operations Process*, 2019, pp. 2-17.

6 [Joint Chiefs of Staff], USA, *Joint Publication 3-0, Joint Operations*, 2018, p. XV.

7 [Joint Chiefs of Staff], USA, *Joint Publication 2-01.3, Joint Intelligence Preparation of the Operational Environment*, 2014, p. III-26.

8 *Ibidem*, p. I-4.

9 [Supreme Headquarters Allied Powers Europe], NATO, *Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive COPD Interim V2.0*, 2013, pp. 1-8.

10 *Concepția autorului*.

BIBLIOGRAFIE

[Department of the Army], USA, *Army Doctrine Publication No. 2-0, ADP 2-0, Intelligence*, July 2019.

[Department of the Army], USA, *Army Doctrine Publication No. 3-0, ADP 3-0, Operations*, July 2019.

[Department of the Army], USA, *Army Doctrine Publication No. 5-0, ADP 5-0, The Operations Process*, July 2019.

[Department of the Army], USA, *FM 6-0 Commander and Staff Organization and Operations*, May 2014.

[Joint Chiefs of Staff], USA, *Joint Concept for Operating in the Information Environment (JCOIE)*, July 2018.

[Joint Chiefs of Staff], USA, *Joint Publication 2-0, Joint Intelligence*, October 2013.

[Joint Chiefs of Staff], USA, *Joint Publication 2-01, Joint and National Intelligence Support to Military Operations*, July 2017.

[Joint Chiefs of Staff], USA, *Joint Publication 2-01.3, Joint Intelligence Preparation of the Operational Environment*, May 2014.

[Joint Chiefs of Staff], USA, *Joint Publication 3-0, Joint Operations*, October 2018.

[Joint Chiefs of Staff], USA, *Joint Publication 3-08, Interorganizational Cooperation*, October 2016.

[Joint Chiefs of Staff], USA, *Joint Publication 3-24, Counterinsurgency*, April 2018.

[Joint Chiefs of Staff], USA, *Joint Publication 5-0, Joint Planning*, July 2018.

[Land Warfare Development Centre], UK, *Army Doctrine Publication Land Operations*, March 2017.

[North Atlantic Treaty Organization], NATO, *Allied Joint Publication 01, AJP-01, Allied Joint Doctrine*, February 2017.

[Supreme Headquarters Allied Powers Europe], NATO, *Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive COPD Interim V2.0*, October 2013.

<https://hiik.de/hiik/methodology/?lang=en>